

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
 Катерина ПЕТРОВСЬКА
«22» квітня 2026

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ТА ЦЕНТРИ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ЯК
СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна робота бакалавра

Виконавець: здобувачка першого
рівня вищої освіти, групи 405СР-з
Галузь знань 23 Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма:
Соціальна робота та соціальна
педагогіка
Інеса КАПЛІНА

Науковий керівник:
ас. Алла МЕЛЬНИЧУК

Рецензент:
к. пед. н., доц. Анастасія ПОПОВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	6
1.1. Сутність та основні напрями соціальної політики держави	6
1.2. Державна служба як механізм реалізації соціальної політики	9
1.3. Центри соціальних служб в системі соціального захисту	14
Висновки до першого розділу	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	21
2.1. Аналіз практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб.....	21
2.2. Напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб	33
Висновки до другого розділу.....	40
ВИСНОВКИ	42
ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45

ВСТУП

В умовах сучасних соціально-економічних та демографічних викликів Україна стикається із зростанням кількості сімей, що потребують соціальної підтримки, ускладненням життєвих обставин населення, впливом воєнних конфліктів, пандемії та економічних криз. Забезпечення ефективного функціонування державної соціальної політики є надзвичайно важливим для підтримки стабільності суспільства та захисту прав громадян. Державна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді виступають ключовими механізмами реалізації цієї політики, оскільки через них відбувається безпосереднє надання соціальних послуг, координація державних програм та реагування на потреби населення.

Центри соціальних служб виконують багатофункціональну роль: надають соціальні, психологічні та правові послуги, здійснюють соціальну адаптацію та інтеграцію вразливих категорій населення, проводять профілактичні заходи проти бездоглядності, насильства в сім'ї та соціальної ізоляції. Державна служба забезпечує системність, контроль та координацію соціальної політики на всіх рівнях, інтегруючи державні програми та місцеві ініціативи.

Вивчення діяльності державної служби та центрів соціальних служб є важливим і з теоретичної, і з практичної точки зору. Це дозволяє виявити ефективні механізми реалізації соціальної політики, оптимізувати взаємодію між органами влади та соціальними інститутами, підвищити доступність і якість соціальних послуг. Дослідження ролі цих суб'єктів у системі соціального захисту сприяє формуванню адаптованої, результативної та системної соціальної підтримки населення, що є важливим фактором розвитку та стабільності українського суспільства.

Вивчення проблеми державної служби та діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в Україні здійснювалося низкою українських науковців, які досліджували різні аспекти соціальної політики та соціального захисту. Щодо соціальної політики та захисту населення, соціальні питання

висвітлювали С. Іваненко, М. Ковальчук, О. Левченко, Т. Петрів та ін.; у контексті державної служби та управління соціальною політикою дослідження проводили І. Бондаренко, В. Мельник, Л. Савченко, О. Руденко та ін.; щодо діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді значний внесок зробили Н. Кузьменко, А. Грищенко, С. Ткаченко, Л. Яковенко та ін.; щодо інтеграції державних та місцевих соціальних ініціатив дослідження проводили В. Мороз, О. Деркач, І. Кравченко, Л. Федоренко, П. Шевченко, Т. Павленко та ін.

Особливу актуальність тема набуває у контексті реформування системи соціального захисту в Україні, розвитку нових моделей надання соціальних послуг та впровадження ефективних механізмів взаємодії між державними органами, місцевим самоврядуванням та громадськими інституціями. Дослідження діяльності державної служби та центрів соціальних служб дозволяє оцінити ефективність існуючих структур, виявити проблеми в координації соціальних ініціатив і запропонувати шляхи їх удосконалення, що і зумовило обрання нами тему дослідження: «Державна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як суб'єкти реалізації соціальної політики в Україні».

Об'єкт дослідження: державна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як механізми реалізації соціальної політики в Україні.

Предмет дослідження: організаційні, правові та практичні аспекти діяльності державної служби та центрів соціальних служб у сфері соціального захисту населення, а також ефективність їхнього функціонування на державному та місцевому рівнях.

Мета дослідження: вивчити теоретико-правові засади та практичні механізми діяльності державної служби і центрів соціальних служб, оцінити їхню роль у реалізації соціальної політики та запропонувати напрями вдосконалення їх роботи.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сутність та основні напрями соціальної політики держави, нормативно-правове забезпечення та роль соціальної політики в державному управлінні.
2. Дослідити поняття, правові засади, функції та інституційну структуру державної служби у сфері соціального захисту населення.
3. Розглянути діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, категорії отримувачів послуг, напрями діяльності та їх взаємодію з органами державної влади і місцевого самоврядування.
4. Провести аналіз організаційних механізмів реалізації практичної діяльності центру соціальних служб та визначити напрями вдосконалення їх роботи.

Методи дослідження: *теоретичні* (аналіз наукової літератури, узагальнення, порівняння, систематизація нормативно-правових актів, моделювання та класифікація); *емпіричні* (спостереження, інтерв'ювання працівників центрів соціальних служб, аналіз статистичних та звітних даних; *аналітичні* (SWOT-аналіз діяльності центрів, оцінка ефективності організаційних механізмів, порівняльний аналіз державних та місцевих соціальних програм).

Структура дослідження: робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Робота містить 43 сторінок основного тексту. Загальний обсяг роботи – 50 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність та основні напрями соціальної політики держави

Соціальна політика держави є одним із ключових інструментів забезпечення соціальної стабільності, рівності та добробуту громадян. Вона спрямована на створення умов для задоволення базових потреб населення, захисту вразливих категорій та забезпечення рівних можливостей для всіх членів суспільства. Розуміння сутності соціальної політики передбачає аналіз її визначень у науковій літературі, функцій та принципів, які лежать в основі державних соціальних ініціатив.

Соціальна політика реалізується через комплекс державних програм, заходів і нормативно-правових актів, що охоплюють різні сфери життя населення, зокрема охорону здоров'я, освіту, соціальний захист сім'ї, дітей, молоді та осіб похилого віку. Вивчення основних напрямів соціальної політики дозволяє визначити її пріоритети, цільові групи та механізми реалізації, що є необхідною передумовою ефективної організації соціальної роботи на державному та місцевому рівнях [12, с. 75].

Поняття соціальної політики є багатогранним і охоплює сукупність заходів, програм і стратегій, що реалізуються державою з метою забезпечення соціальної справедливості та добробуту населення.

У науковій літературі соціальну політику визначають як сферу державної діяльності, спрямовану на регулювання соціальних відносин, підтримку вразливих груп, формування соціального захисту та сприяння рівності можливостей [3].

Основними функціями соціальної політики є:

- регулювання доходів населення;
- забезпечення доступу до освіти та охорони здоров'я;
- соціальний захист сімей, дітей, молоді та осіб похилого віку,

– інтеграція осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Вона також виконує стабілізаційну функцію, зменшуючи соціальну нерівність та запобігаючи соціальним конфліктам. Визначення чітких пріоритетів та механізмів реалізації соціальної політики дозволяє державі ефективно реагувати на потреби населення та забезпечувати сталий розвиток суспільства [32, с. 135].

Основні напрями соціальної політики держави визначаються її пріоритетами у забезпеченні добробуту населення та підтримці соціальної стабільності.

Серед ключових напрямів першочергове значення має *захист сім'ї та дітей*, що включає підтримку сімей з дітьми, надання соціальних послуг та допомоги у складних життєвих обставинах, забезпечення прав дітей та формування умов для їхнього всебічного розвитку.

Соціальна політика також спрямована на *захист осіб похилого віку*, що проявляється у пенсійному забезпеченні, наданні медичних та соціальних послуг, а також створенні умов для активного старіння.

Важливим напрямом є *підтримка молоді*, зокрема через програми зайнятості, професійного розвитку та соціальної адаптації.

Крім того, соціальна політика передбачає *інтеграцію осіб з інвалідністю та інших вразливих груп у суспільне життя*, забезпечення їхніх прав та доступу до необхідних ресурсів.

Окремий напрям включає *створення умов для забезпечення зайнятості, підтримки доходів населення та подолання бідності*. Комплексність цих напрямів забезпечує системний підхід до соціального захисту та підвищує ефективність державних заходів у сфері соціальної політики [5].

Реалізація соціальної політики держави неможлива без чіткої нормативно-правової бази, яка встановлює права та обов'язки державних органів, соціальних інститутів та громадян, а також визначає механізми надання соціальних послуг. В Україні соціальна політика регулюється як Конституцією України [17], так і спеціалізованими законами та підзаконними

актами, що визначають основні принципи соціального захисту населення. Конституція України гарантує громадянам право на соціальний захист, медичну допомогу, освіту та гідний рівень життя, закріплюючи фундаментальні засади державної соціальної політики.

Серед основних законів, що формують нормативну основу соціальної політики, слід виділити Закон України «Про соціальні послуги» [28], Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» [24], Закон України «Про охорону дитинства» [27], Закон України «Про зайнятість населення» [26] та Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» [25]. Ці нормативні акти визначають коло осіб, які мають право на соціальну підтримку, порядок надання соціальних послуг, а також механізми контролю та відповідальності за їх реалізацію.

Крім того, нормативно-правове забезпечення соціальної політики включає підзаконні акти, постанови Кабінету Міністрів України та накази центральних органів виконавчої влади, які конкретизують і деталізують положення законів. Наприклад, постанови щодо соціальних програм для сімей з дітьми, підтримки осіб з інвалідністю або пенсійного забезпечення визначають конкретні умови отримання послуг, розміри допомоги та процедури взаємодії органів влади з громадянами.

Важливим аспектом є також міжнародно-правова база, що впливає на формування соціальної політики України. Ратифікація міжнародних конвенцій і стандартів, таких як [15], Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [16] та конвенції Конвенція Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості й торгівлі [14], інтегрується в національне законодавство та визначає орієнтири для забезпечення соціальних прав громадян.

Нормативно-правова база соціальної політики забезпечує системність і послідовність дій органів влади, дозволяє стандартизувати надання соціальних послуг, забезпечує контроль за виконанням соціальних програм та сприяє

підвищенню рівня соціального захисту населення. Саме через законодавче закріплення прав та механізмів реалізації соціальної політики держава здатна ефективно реагувати на соціальні виклики, підтримувати соціальну стабільність та забезпечувати гідні умови життя для всіх категорій громадян.

Соціальна політика тісно пов'язана з системою державного управління, оскільки саме через державні органи здійснюється її планування, організація та контроль за реалізацією. Державне управління соціальною політикою передбачає визначення пріоритетів, розробку програм та стратегій, координацію діяльності різних органів влади, а також моніторинг ефективності соціальних заходів. Центральні органи виконавчої влади, зокрема Міністерство соціальної політики України, формують державну стратегію соціального захисту, забезпечують нормативно-правову підтримку та контроль за виконанням соціальних програм [21].

Важливу роль у реалізації соціальної політики відіграють місцеві органи влади, які безпосередньо взаємодіють з громадянами та організовують надання соціальних послуг на територіях. Через систему державної служби забезпечується професійне виконання завдань соціальної політики, реалізація державних програм, управління ресурсами та координація роботи з центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді [6, с. 208].

Таким чином, інтеграція соціальної політики у механізми державного управління забезпечує системність та ефективність її реалізації, дозволяє своєчасно реагувати на соціальні потреби населення та сприяє формуванню сталого соціального середовища. Ефективна взаємодія центральних і місцевих органів влади, а також державної служби, є ключовим фактором досягнення соціальної справедливості та забезпечення соціальної стабільності в Україні.

1.2. Державна служба як механізм реалізації соціальної політики

Державна служба є ключовим інструментом реалізації соціальної політики, оскільки через неї відбувається організація, координація та контроль

за виконанням соціальних програм, наданням соціальних послуг та забезпеченням прав громадян. Вона виступає посередником між законодавчими ініціативами та їх практичним втіленням у житті населення, гарантуючи дотримання принципів соціальної справедливості та рівності. Діяльність державних службовців охоплює планування, реалізацію та оцінку ефективності заходів соціальної політики, а також управління ресурсами, необхідними для забезпечення підтримки вразливих категорій громадян. Через систему державної служби здійснюється взаємодія центральних органів виконавчої влади з місцевими органами влади та соціальними інститутами, що дозволяє забезпечити комплексний і системний підхід до соціального захисту населення. Аналіз державної служби як механізму реалізації соціальної політики дозволяє виявити ефективність існуючих структур та визначити напрями їх удосконалення.

Державна служба є системою професійної діяльності державних службовців, спрямованою на реалізацію завдань та функцій органів державної влади, у тому числі у сфері соціальної політики. Вона забезпечує практичне втілення законодавчих та нормативних актів, організацію надання соціальних послуг, контроль за дотриманням прав громадян та виконання державних програм. Науковці визначають державну службу як професійну діяльність, яка базується на принципах законності, об'єктивності, прозорості та підзвітності перед суспільством, що гарантує ефективну реалізацію соціальної політики [11, с. 8].

Правові засади державної служби в Україні закріплені у Законі України «Про державну службу» [23], а також у Конституції України [17] та інших нормативно-правових актах. Ці документи визначають статус державного службовця, його права та обов'язки, категорії посад, порядок призначення та звільнення, вимоги до професійної компетентності та етичних стандартів. Важливим є поділ державної служби на категорії та класифікація посад, що дозволяє чітко визначити компетенції та повноваження службовців у сфері соціального захисту населення.

Таким чином, правові засади державної служби створюють нормативне середовище для її ефективного функціонування, забезпечують стабільність та системність у реалізації соціальної політики, а також гарантують дотримання законності та соціальної справедливості у взаємодії з громадянами.

Державна служба виконує ключову роль у забезпеченні реалізації соціальної політики, оскільки саме через неї здійснюється управління соціальними процесами, координація програм та контроль за виконанням державних ініціатив.

Однією з основних функцій державної служби є *організаційно-управлінська діяльність*, яка включає планування та впровадження соціальних програм, формування бюджетних пріоритетів, розподіл ресурсів та моніторинг результатів. Через цю функцію державні органи забезпечують системний підхід до соціального захисту населення та визначають пріоритетні напрями державної підтримки різних категорій громадян.

Ще однією важливою функцією є *надання соціальних послуг і реалізація державних програм*, що включає забезпечення соціальної допомоги сім'ям, дітям, молоді, особам похилого віку та вразливим групам населення. Державні службовці організовують роботу з оформлення соціальних виплат, забезпечення медичних, освітніх та психологічних послуг, а також контролюють якість їх надання.

Функція *контролю та оцінки ефективності* передбачає аналіз результативності соціальних заходів, своєчасне виявлення проблем та недоліків у реалізації політики, а також коригування програм відповідно до потреб населення. Державна служба забезпечує виконання законів і нормативно-правових актів, дотримання стандартів обслуговування та прозорості у взаємодії з громадянами [31].

Крім того, державна служба виконує *координаційну функцію*, забезпечуючи взаємодію між центральними органами влади, місцевими органами самоврядування, центрами соціальних служб та громадськими інституціями. Це дозволяє інтегрувати зусилля різних суб'єктів соціальної

політики та підвищує ефективність реалізації комплексних соціальних програм [7, с. 39].

Функції державної служби у сфері соціальної політики охоплюють планування, організацію, контроль та координацію соціальних процесів, що забезпечує системність, ефективність та доступність соціальної допомоги для населення.

Інституційна структура державної служби у сфері соціального захисту визначає систему органів, які реалізують соціальну політику на державному та місцевому рівнях. На центральному рівні ключову роль відіграє Міністерство соціальної політики України Міністерство соціальної політики України, яке формує державну стратегію соціального захисту, розробляє нормативно-правові акти, координує діяльність підпорядкованих структур і контролює виконання соціальних програм. Міністерство забезпечує управлінські та аналітичні функції, спрямовані на оцінку потреб населення та ефективність реалізації соціальної політики.

На регіональному та місцевому рівнях функції реалізації соціальних заходів покладаються на територіальні органи соціального захисту та відділи соціальної роботи у громадах. Вони відповідають за організацію надання соціальних послуг громадянам, моніторинг соціальних потреб населення та забезпечення доступності допомоги для вразливих категорій.

Взаємодія між центральними і місцевими органами державної служби забезпечує системність та безперервність соціальної підтримки, дозволяє ефективно реагувати на зміни в соціальній ситуації та координувати ресурси для вирішення конкретних соціальних проблем. Така інституційна структура сприяє підвищенню якості соціальних послуг і забезпечує реалізацію державної політики у сфері соціального захисту на всіх рівнях управління [1].

Державна служба відіграє ключову роль у координації соціальних ініціатив, оскільки забезпечує взаємодію між різними суб'єктами реалізації соціальної політики та сприяє ефективності державних програм. Однією з головних задач є координація діяльності центральних і місцевих органів

влади, що дозволяє забезпечити єдиний підхід до надання соціальних послуг, уникнути дублювання функцій та оптимально використовувати ресурси.

Важливою складовою координаційної діяльності є взаємодія державної служби з центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, громадськими організаціями та іншими соціальними інституціями. Через цю взаємодію забезпечується комплексна підтримка громадян, враховуються регіональні особливості та соціальні потреби різних категорій населення.

Державна служба також здійснює моніторинг та оцінку ефективності соціальних програм, формує пропозиції щодо вдосконалення процедур та реалізації нових ініціатив. Це дозволяє адаптувати соціальну політику до актуальних потреб населення та підвищувати її результативність [2, с. 101].

Таким чином, роль державної служби у координації соціальних ініціатив полягає в інтеграції зусиль усіх учасників соціальної політики, забезпеченні системності та ефективності надання соціальних послуг, а також у підтриманні стабільності та справедливості в суспільстві. Ефективна координація сприяє реалізації державних соціальних стратегій та забезпечує доступність соціальної допомоги для всіх категорій громадян.

Отже, Державна служба виступає одним із ключових інструментів реалізації соціальної політики, забезпечуючи зв'язок між законодавчими ініціативами та їх практичним впровадженням. Вона виконує комплекс функцій, серед яких організаційно-управлінська діяльність, надання соціальних послуг, контроль та оцінка ефективності програм, а також координація зусиль центральних і місцевих органів влади та соціальних інституцій. Правові засади державної служби формують нормативне середовище для діяльності службовців, визначають їх права, обов'язки та компетенції, забезпечуючи законність і прозорість у взаємодії з громадянами.

1.3. Центри соціальних служб в системі соціального захисту

Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді є важливими суб'єктами реалізації соціальної політики, оскільки вони забезпечують безпосереднє надання соціальних послуг громадянам, що потребують підтримки. Вони виступають ключовим ланцюгом між державними програмами соціального захисту та потребами конкретних категорій населення, зокрема сімей у кризових ситуаціях, дітей, підлітків та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах, а також осіб з інвалідністю.

Центри соціальних служб не лише надають допомогу, але й координують діяльність із органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськими організаціями, забезпечуючи комплексний і системний підхід до вирішення соціальних проблем. Аналіз діяльності таких центрів дозволяє оцінити ефективність реалізації соціальної політики на місцевому рівні та визначити шляхи підвищення доступності та якості соціальних послуг для населення [10, с. 13].

Правовий статус центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді визначається законами та підзаконними актами України, які регулюють діяльність соціальних інститутів у сфері соціального захисту. Основним документом, що регламентує їхню діяльність, є Закон України «Про соціальні послуги» [28], який закріплює права громадян на отримання соціальної допомоги, визначає перелік послуг, які надають центри, та встановлює порядок їхнього надання. Додатково, діяльність центрів регулюється положеннями про конкретні установи, наказами Міністерства соціальної політики України та регіональними нормативними актами, що визначають організаційні та фінансові аспекти їх роботи.

Центри соціальних служб мають статус державних або комунальних установ, що надають соціальні послуги населенню на основі державного та місцевого замовлення. Вони підпорядковуються органам виконавчої влади та місцевого самоврядування, що забезпечує їхню інтеграцію в систему

соціального захисту. Законодавча база регламентує не лише функції центрів, а й права та обов'язки працівників, порядок обліку та звітності, а також механізми контролю якості надання послуг [22, с. 180].

Основні напрями діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді охоплюють широкий спектр заходів, спрямованих на підтримку та захист громадян, що опинилися у складних життєвих обставинах. Першочерговим завданням центрів є *соціальна підтримка сімей та дітей*, що включає надання соціальних консультацій, психологічної допомоги, матеріальної підтримки та допомоги у вирішенні кризових ситуацій. Такі заходи спрямовані на зміцнення родинних зв'язків, профілактику соціальної дезадаптації дітей та зменшення ризику соціального сирітства.

Другим важливим напрямом є *психологічна та правова підтримка*, яка передбачає проведення консультацій, навчальних тренінгів та правових консультацій для батьків, дітей та молоді. Центри надають допомогу у врегулюванні конфліктів у сім'ї, запобіганні домашньому насильству та захисті прав дітей і молоді, сприяючи їх соціальній адаптації та інтеграції.

Третій напрям діяльності пов'язаний із *соціальною адаптацією та інтеграцією вразливих категорій населення*, зокрема підлітків із сімей, що опинилися у складних обставинах, молоді з обмеженими можливостями та осіб, які пережили соціальні кризи. Центри організовують навчальні, культурні та соціальні програми, що сприяють розвитку навичок самостійного життя та активної участі у суспільстві.

Крім того, центри виконують функції *профілактики соціально-негативних явищ*, зокрема бездоглядності, жорстокого поводження з дітьми, залежностей та правопорушень серед молоді. Вони активно співпрацюють із закладами освіти, медичними установами та громадськими організаціями для комплексного вирішення соціальних проблем [4, с. 25].

Діяльність центрів соціальних служб є багатофункціональною та комплексною, охоплює соціальну, психологічну, правову та профілактичну

підтримку, забезпечує інтеграцію вразливих категорій населення та реалізацію державної соціальної політики на локальному рівні.

Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надають послуги різним категоріям населення, що потребують соціальної підтримки.

Однією з основних груп є діти та підлітки, які опинилися у складних життєвих обставинах, зокрема ті, що проживають у неблагополучних сім'ях, постраждали від насильства або перебувають у кризових ситуаціях. Для цієї категорії центр надає психологічну, соціальну та правову допомогу, спрямовану на забезпечення безпеки, підтримку розвитку та соціальну адаптацію.

Другу групу становлять сім'ї, які опинилися у кризових ситуаціях, включаючи сім'ї з низьким доходом, багатодітні родини, сім'ї, що втратили працездатного годувальника, або ті, де виникли конфлікти та насильство. Центри забезпечують їм соціальні консультації, матеріальну допомогу, послуги соціального супроводу та програми профілактики негативних явищ.

Третю групу отримувачів послуг складає молодь та особи з обмеженими фізичними або соціальними можливостями, які потребують допомоги у соціальній інтеграції, розвитку навичок самостійного життя та професійної адаптації. Для цієї категорії проводяться освітні та соціальні програми, тренінги, психологічна підтримка та профілактичні заходи [33, с. 63].

Визначення категорій отримувачів соціальних послуг дозволяє центрам соціальних служб системно планувати діяльність, адресно надавати допомогу та забезпечувати комплексний соціальний захист найбільш вразливих груп населення.

Взаємодія центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з державними органами та місцевим самоврядуванням є важливою складовою ефективної реалізації соціальної політики. Центри виступають посередниками між державними програмами соціального захисту та конкретними потребами громадян, забезпечуючи комплексну підтримку у регіональному та місцевому контексті. Через співпрацю з органами виконавчої влади вони отримують

нормативно-правову підтримку, ресурси та методичні рекомендації для організації соціальних послуг.

Місцеве самоврядування сприяє адаптації державних програм до регіональних особливостей, організовує фінансове та матеріальне забезпечення, а також забезпечує координацію роботи центрів із закладами освіти, охорони здоров'я та громадськими організаціями. Така взаємодія дозволяє оперативно реагувати на соціальні проблеми, запроваджувати профілактичні заходи та розробляти локальні програми підтримки сімей, дітей та молоді.

Координація центрів із державними та місцевими інституціями також включає обмін інформацією, спільний моніторинг ефективності програм і контроль якості надання послуг. Завдяки системній взаємодії забезпечується доступність соціальної допомоги для вразливих категорій населення, підвищується результативність соціальних заходів і створюються умови для реалізації державної соціальної політики на місцевому рівні [34, с. 235].

Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді є ключовими суб'єктами реалізації соціальної політики на місцевому рівні, забезпечуючи безпосереднє надання соціальних, психологічних та правових послуг громадянам. Їх діяльність охоплює соціальну підтримку сімей та дітей, профілактику соціально-негативних явищ, адаптацію та інтеграцію вразливих категорій населення, що дозволяє ефективно реагувати на складні життєві обставини. Центри адресно надають допомогу дітям, підліткам, сім'ям у кризових ситуаціях, молоді та особам з обмеженими можливостями, що забезпечує комплексний та системний підхід до соціального захисту [19, с. 154].

Важливим елементом їх роботи є взаємодія з державними органами та місцевим самоврядуванням, що гарантує координацію зусиль, адаптацію державних програм до регіональних потреб і підвищення ефективності соціальних заходів. Завдяки таким центрам реалізація державної соціальної

політики стає більш доступною, системною та результативною, що сприяє зміцненню соціальної стабільності та підтримці громадян.

Висновки до першого розділу

Перший розділ дослідження розкриває теоретико-правові основи реалізації соціальної політики в Україні та роль державної служби і центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як ключових суб'єктів її реалізації.

Аналіз літературних джерел та нормативно-правових актів дозволив визначити сутність соціальної політики як комплекс заходів держави, спрямованих на забезпечення соціального захисту населення, підтримку сімей, дітей, молоді та вразливих груп, а також на профілактику соціально-негативних явищ. Встановлено, що основними напрямками соціальної політики є соціальна підтримка сімей і дітей, розвиток соціальних послуг, соціальна адаптація та інтеграція вразливих категорій населення, а також забезпечення прав громадян через систему державного управління.

Дослідження державної служби показало, що вона виступає ключовим механізмом реалізації соціальної політики, забезпечуючи координацію та контроль за виконанням соціальних програм на державному та місцевому рівнях. Встановлено, що функції державної служби включають організаційне управління соціальними ініціативами, координацію діяльності центрів соціальних служб, контроль якості надання послуг та інтеграцію державних і місцевих програм. Інституційна структура державної служби та нормативно-правові засади забезпечують її системну та ефективну діяльність у сфері соціального захисту.

Аналіз діяльності центрів соціальних служб показав, що вони виконують багатофункціональну роль у наданні соціальних, психологічних та правових послуг, профілактиці соціально-негативних явищ, соціальній адаптації та інтеграції дітей, молоді та сімей у кризових ситуаціях. Визначено категорії отримувачів послуг, напрями діяльності та особливості взаємодії центрів із державними органами та місцевим самоврядуванням.

Таким чином, теоретико-правовий аналіз дозволяє зробити висновок, що державна служба та центри соціальних служб є невід'ємними складовими

механізму реалізації соціальної політики, забезпечують системність, доступність і результативність соціального захисту населення та створюють умови для подальшого вдосконалення організаційних і правових засад соціальної підтримки в Україні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Аналіз практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб

Практичний аналіз діяльності центрів соціальних служб дозволяє оцінити особливості реалізації соціальної політики на місцевому рівні та визначити ефективність надання соціальних послуг населенню. У сучасних умовах зростання соціальних проблем та збільшення кількості громадян, які потребують підтримки, діяльність таких установ набуває особливого значення. Нами було проаналізовано практичну діяльність Кам'янського міського центру соціальних служб.

Кам'янський міський центр соціальних служб здійснює соціальну, психологічну та консультативну допомогу сім'ям, дітям і молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Кам'янський міський центр соціальних служб є спеціалізованою установою системи соціального захисту населення, діяльність якої спрямована на реалізацію державної соціальної політики на місцевому рівні. Центр функціонує з метою надання соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах та потребують соціальної підтримки, психологічної допомоги або соціального супроводу.

Діяльність центру здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України «Про соціальні послуги», Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», а також інших нормативно-правових актів у сфері соціального захисту населення. Центр підпорядковується органам місцевого самоврядування та взаємодіє з державними установами, закладами освіти, охорони здоров'я, правоохоронними органами та громадськими організаціями.

Основною метою діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб є забезпечення доступності соціальних послуг, профілактика соціального неблагополуччя, підтримка сімей та дітей, а також сприяння соціальній адаптації та інтеграції осіб, які потребують допомоги. Для реалізації поставлених завдань у центрі працюють фахівці із соціальної роботи, психологи та інші спеціалісти соціальної сфери.

Організаційна структура центру включає керівництво установи, фахівців соціальної роботи та структурні підрозділи, що відповідають за окремі напрями діяльності. Робота центру здійснюється на основі принципів законності, конфіденційності, доступності, індивідуального підходу та комплексності надання соціальних послуг.

Основні напрями діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб спрямовані на реалізацію державної соціальної політики, забезпечення соціального захисту населення та підтримку осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах. Робота центру має комплексний характер та охоплює соціальну, психологічну, правову, профілактичну й консультативну допомогу різним категоріям населення.

Одним із провідних напрямів діяльності є *соціальний супровід сімей*, які перебувають у складних життєвих обставинах. Фахівці центру проводять оцінку потреб сім'ї, надають соціальні консультації, допомагають у вирішенні побутових, правових та психологічних проблем, сприяють покращенню сімейного мікроклімату та профілактиці соціального сирітства. Особлива увага приділяється сім'ям, де існує ризик домашнього насильства, неналежного виконання батьківських обов'язків або втрати соціальної стабільності.

Важливим напрямом є *робота з дітьми та молоддю*, яка включає проведення профілактичних бесід, тренінгів, соціально-виховних заходів та інформаційно-просвітницьких кампаній. Центр сприяє формуванню здорового способу життя, профілактиці правопорушень, булінгу, залежностей та інших негативних явищ серед молоді. Також проводяться заходи,

спрямовані на розвиток соціальних навичок, професійну орієнтацію та соціальну адаптацію молоді.

Окремий напрям діяльності становить *психологічна підтримка та кризове консультування*. Працівники центру надають психологічну допомогу особам, які пережили кризові ситуації, втрату, насильство або соціальну ізоляцію. Значна увага приділяється підтримці внутрішньо переміщених осіб, дітей із травматичним досвідом та сімей, які постраждали внаслідок воєнних дій.

Центр також здійснює *правове консультування населення*, допомагає громадянам у питаннях оформлення соціальних виплат, отримання пільг, захисту прав дітей та сімей, а також взаємодії з державними установами.

Важливим напрямом є *соціальна профілактика та раннє виявлення складних життєвих обставин*. Центр проводить профілактичну роботу щодо попередження насильства, бездоглядності, жорстокого поводження з дітьми, торгівлі людьми та інших соціально небезпечних явищ.

Крім того, центр активно співпрацює з органами місцевого самоврядування, закладами освіти, медичними установами, правоохоронними органами та громадськими організаціями. Така міжвідомча взаємодія забезпечує комплексний підхід до вирішення соціальних проблем та підвищує ефективність соціальної підтримки населення.

Діяльність Кам'янського міського центру соціальних служб охоплює широкий спектр напрямів, спрямованих на соціальну підтримку, профілактику негативних явищ, захист прав громадян та забезпечення соціальної стабільності у громаді.

Кам'янський міський центр соціальних служб здійснює свою діяльність щодо різних категорій населення, які потребують соціальної підтримки, допомоги та соціального супроводу. Основними **отримувачами соціальних послуг** є особи та сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно подолати наявні проблеми.

Однією з основних категорій отримувачів послуг є сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. До них належать малозабезпечені, багатодітні, неповні сім'ї, родини, у яких виникають конфлікти, насильство або проблеми у виконанні батьківських обов'язків.

Важливу категорію становлять діти та молодь, які потребують соціального захисту та підтримки. Це діти із сімей групи ризику, діти, які зазнали насильства, сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, а також підлітки, схильні до девіантної поведінки.

Окрему категорію отримувачів послуг складають внутрішньо переміщені особи, кількість яких значно зросла внаслідок воєнних дій в Україні.

Соціальні послуги також отримують особи, які постраждали від домашнього насильства або жорстокого поводження, а також люди, які перебувають у кризових психологічних станах.

Крім того, отримувачами послуг можуть бути особи з інвалідністю, безробітна молодь, особи, які повернулися з місць позбавлення волі, та інші соціально вразливі категорії населення.

Кам'янський міський центр соціальних служб забезпечує комплексну підтримку широкого кола отримувачів соціальних послуг, що сприяє підвищенню рівня соціального захисту населення та реалізації соціальної політики на рівні громади.

Практична робота установи охоплює соціальний супровід сімей, психологічне консультування, профілактичну діяльність та взаємодію з іншими соціальними інституціями. Аналіз основних напрямів роботи, форм і методів діяльності центру, а також оцінка результативності соціальних програм дозволяють визначити рівень ефективності соціальної підтримки населення та виявити перспективи вдосконалення діяльності установи.

Організація практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб здійснюється відповідно до чинного законодавства України у сфері соціального захисту населення та спрямована на забезпечення комплексної підтримки осіб, які перебувають у складних життєвих

обставинах. Практична діяльність центру базується на принципах законності, доступності, добровільності отримання послуг, конфіденційності, індивідуального підходу та комплексності соціальної допомоги.

Оснoву організації роботи центру становить система взаємодії між адміністрацією установи, фахівцями із соціальної роботи, психологами та іншими спеціалістами соціальної сфери. Керівництво центру здійснює координацію діяльності структурних підрозділів, організовує планування роботи, контролює якість надання соціальних послуг та забезпечує взаємодію з органами місцевого самоврядування, закладами освіти, охорони здоров'я та громадськими організаціями.

Практична діяльність центру реалізується через різні форми соціальної роботи, серед яких провідне місце займає індивідуальна робота з отримувачами послуг. Вона передбачає проведення первинного оцінювання потреб особи або сім'ї, складання індивідуального плану соціального супроводу, надання консультацій та моніторинг результатів соціальної роботи. Особлива увага приділяється сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітям групи ризику, внутрішньо переміщеним особам та постраждалим від домашнього насильства.

Важливим елементом організації практичної діяльності є ведення документації та облік отримувачів соціальних послуг. У центрі здійснюється оформлення особових справ, актів оцінки потреб, планів соціального супроводу, звітної документації та статистичних даних щодо кількості звернень і наданих послуг. Це дозволяє систематизувати інформацію, контролювати ефективність роботи та здійснювати аналіз результативності соціальних програм.

Практична діяльність центру також включає проведення профілактичних заходів, тренінгів, інформаційно-просвітницьких кампаній та групових занять для дітей, молоді та сімей. Значна увага приділяється міжвідомчій взаємодії, що забезпечує комплексний підхід до вирішення соціальних проблем. Центр

співпрацює зі службами у справах дітей, правоохоронними органами, закладами освіти, медичними установами та громадськими організаціями.

Організація практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб має комплексний та системний характер, спрямований на забезпечення ефективного надання соціальних послуг, підтримку вразливих категорій населення та реалізацію державної соціальної політики на рівні громади.

Кам'янський міський центр соціальних служб надає **широкий спектр соціальних послуг**, спрямованих на підтримку сімей, дітей, молоді та інших категорій населення, які опинилися у складних життєвих обставинах. Соціальні послуги центру мають комплексний характер та реалізуються відповідно до потреб отримувачів, що дозволяє забезпечити індивідуальний підхід до вирішення соціальних проблем.

Однією з основних послуг є соціальний супровід сімей, які перебувають у кризових ситуаціях. Ця послуга включає оцінку потреб сім'ї, складання індивідуального плану роботи, консультування, психологічну підтримку та допомогу у вирішенні соціально-побутових проблем. Соціальний супровід спрямований на подолання складних життєвих обставин, відновлення соціальних функцій сім'ї та попередження соціального сирітства.

Важливе місце у діяльності центру займає психологічне консультування. Психологи надають допомогу особам, які пережили стресові або кризові ситуації, постраждали від домашнього насильства, втратили близьких або мають труднощі у міжособистісних стосунках. Значна увага приділяється психологічній підтримці дітей та внутрішньо переміщених осіб, які потребують адаптації до нових умов життя.

Центр також забезпечує соціально-педагогічні послуги, спрямовані на профілактику негативних явищ серед дітей та молоді. Працівники центру проводять тренінги, тематичні бесіди, інформаційно-просвітницькі заходи щодо формування здорового способу життя, профілактики булінгу, правопорушень, залежностей та домашнього насильства. Такі заходи

сприяють соціальній адаптації молоді та формуванню відповідальної поведінки.

Окремим напрямом є правове консультування та інформаційна підтримка. Фахівці центру надають допомогу громадянам щодо оформлення соціальних виплат, отримання статусу внутрішньо переміщеної особи, захисту прав дітей та сімей, а також взаємодії з державними установами. Це дозволяє підвищити правову обізнаність населення та забезпечити доступність соціальних гарантій.

Важливим компонентом діяльності центру є кризове втручання, яке здійснюється у випадках домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми або інших кризових ситуацій. Працівники центру оперативно реагують на повідомлення про загрозу життю чи здоров'ю особи, взаємодіють із правоохоронними органами та службами у справах дітей, забезпечують психологічну підтримку та організовують подальший соціальний супровід.

Аналіз соціальних послуг, що надаються Кам'янським міським центром соціальних служб, свідчить про комплексний характер діяльності установи та її важливу роль у системі соціального захисту населення. Надання соціальних, психологічних, педагогічних та правових послуг сприяє підтримці вразливих категорій населення, профілактиці соціальних проблем та підвищенню рівня соціальної стабільності у громаді.

Практична діяльність Кам'янського міського центру соціальних служб спрямована на **роботу з різними категоріями населення**, які потребують соціальної підтримки, допомоги та соціального супроводу. Робота центру має диференційований характер, оскільки кожна категорія отримувачів соціальних послуг має власні потреби, проблеми та особливості соціальної адаптації.

Однією з основних категорій отримувачів послуг є сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. До таких сімей належать малозабезпечені, багатодітні, неповні родини, а також сім'ї, де існує ризик домашнього насильства або неналежного виконання батьківських обов'язків. Робота з ними включає соціальний супровід, психологічне консультування, допомогу в

оформленні соціальних виплат, проведення профілактичних бесід та контроль умов проживання дітей. Основною метою такої роботи є стабілізація сімейного середовища та попередження соціального сирітства.

Важливу увагу центр приділяє дітям та молоді групи ризику. До цієї категорії належать діти, схильні до девіантної поведінки, правопорушень, бездоглядності або соціальної ізоляції. Працівники центру проводять індивідуальні консультації, профілактичні заходи, тренінги та соціально-виховні програми, спрямовані на формування позитивної поведінки, розвиток комунікативних навичок та профілактику негативних явищ серед молоді.

Окремою категорією отримувачів соціальних послуг є внутрішньо переміщені особи, кількість яких значно збільшилася внаслідок воєнних дій в Україні. Центр забезпечує інформаційну, психологічну та соціальну підтримку таким особам, допомагає у вирішенні питань оформлення документів, отримання соціальної допомоги, пошуку житла та адаптації до нових умов проживання. Значна увага приділяється психологічній підтримці дітей із числа внутрішньо переміщених осіб.

Важливим напрямом є робота з особами, які постраждали від домашнього насильства або жорстокого поводження. Центр здійснює кризове консультування, психологічну підтримку, оцінку ризиків та взаємодію з правоохоронними органами й службами у справах дітей. У разі необхідності організовується соціальний супровід постраждалих осіб та надання їм комплексної допомоги.

Соціальні послуги також надаються особам з інвалідністю, безробітній молоді, особам, які повернулися з місць позбавлення волі, та іншим соціально вразливим категоріям населення. Для них організовуються заходи соціальної адаптації, консультації щодо працевлаштування, психологічна підтримка та допомога у вирішенні соціально-побутових проблем.

Таким чином, аналіз роботи Кам'янського міського центру соціальних служб із різними категоріями населення свідчить про комплексний та адресний характер соціальної підтримки. Диференційований підхід до

отримувачів послуг дозволяє ефективно реагувати на соціальні проблеми, забезпечувати соціальний захист населення та сприяти соціальній стабільності у громаді.

Практична діяльність Кам'янського міського центру соціальних служб реалізується через **різноманітні форми та методи соціальної роботи**, що забезпечують комплексний підхід до вирішення соціальних проблем населення. Використання різних форм роботи дозволяє враховувати індивідуальні потреби отримувачів соціальних послуг та підвищує ефективність соціальної підтримки.

Однією з основних форм діяльності центру є *індивідуальна соціальна робота*, яка передбачає безпосередню взаємодію фахівця із соціальної роботи з конкретною особою або сім'єю. У межах цієї форми проводиться первинна оцінка потреб, соціальне консультування, психологічна підтримка, складання індивідуального плану соціального супроводу та контроль результатів соціальної роботи. Індивідуальна робота є особливо важливою під час допомоги сім'ям у складних життєвих обставинах, внутрішньо переміщеним особам та постраждалим від домашнього насильства.

Важливе місце у діяльності центру займає *групова робота*, яка реалізується через проведення тренінгів, семінарів, тематичних занять, груп підтримки та профілактичних заходів. Такі форми роботи спрямовані на розвиток комунікативних навичок, формування відповідальної поведінки, профілактику негативних явищ серед молоді та підтримку психологічного благополуччя учасників. Особливо ефективними є тренінги для підлітків щодо профілактики булінгу, залежностей та правопорушень.

Одним із провідних методів діяльності центру є *соціальне консультування*, яке включає надання інформаційної, правової та психологічної допомоги громадянам. Працівники центру допомагають отримувачам послуг у питаннях оформлення соціальних виплат, захисту прав дітей, отримання статусу внутрішньо переміщеної особи та вирішення соціально-побутових проблем.

Значна увага приділяється *профілактичній роботі*, яка спрямована на попередження соціально-негативних явищ. Центр проводить інформаційно-просвітницькі кампанії, тематичні бесіди, соціальні акції та заходи щодо профілактики домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми, торгівлі людьми, залежностей та бездоглядності.

Ефективність діяльності центру забезпечується також завдяки *міжвідомчій взаємодії*. Працівники центру співпрацюють із закладами освіти, медичними установами, службами у справах дітей, правоохоронними органами та громадськими організаціями. Така взаємодія дозволяє забезпечити комплексне вирішення соціальних проблем та підвищити якість соціальних послуг.

Практичні форми та методи роботи Кам'янського міського центру соціальних служб мають комплексний характер і спрямовані на забезпечення соціальної підтримки, профілактики негативних явищ та соціальної адаптації різних категорій населення. Використання індивідуальних, групових, консультативних та профілактичних методів сприяє підвищенню ефективності соціальної роботи та реалізації соціальної політики на рівні громади.

У процесі практичної діяльності Кам'янський міський центр соціальних служб стикається з **низкою проблем**, які впливають на ефективність надання соціальних послуг та реалізацію соціальної політики на місцевому рівні. Основними проблемами діяльності центру є:

- недостатнє фінансування – обмеженість бюджетних ресурсів ускладнює реалізацію соціальних програм, оновлення матеріально-технічної бази та забезпечення необхідних умов для якісного надання соціальних послуг;
- велике навантаження на працівників – значна кількість отримувачів соціальних послуг та збільшення випадків складних життєвих обставин призводять до професійного перевантаження фахівців соціальної сфери;

- кадрові труднощі – нестача кваліфікованих спеціалістів, психологів та фахівців із соціальної роботи негативно впливає на оперативність та якість надання допомоги населенню;
- професійне вигорання працівників – постійна робота з кризовими ситуаціями, емоційне навантаження та високий рівень відповідальності можуть призводити до психологічного виснаження персоналу;
- обмеженість матеріально-технічної бази – недостатнє забезпечення сучасним обладнанням, комп'ютерною технікою та ресурсами ускладнює організацію роботи та ведення документації;
- зростання кількості внутрішньо переміщених осіб – збільшення кількості громадян, які потребують соціальної підтримки через воєнні дії, створює додаткове навантаження на систему соціальних послуг;
- складність міжвідомчої взаємодії – недостатня координація між окремими державними установами та соціальними інституціями може ускладнювати оперативне вирішення соціальних проблем;
- недостатня поінформованість населення – частина громадян не володіє інформацією про перелік соціальних послуг та можливості отримання допомоги у центрі;
- проблеми цифровізації соціальних послуг – недостатній рівень автоматизації процесів та використання цифрових технологій ускладнює облік отримувачів послуг та оперативність роботи;
- складність роботи з кризовими випадками – випадки домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми та соціальної дезадаптації потребують тривалого соціального супроводу та комплексного підходу.

Таким чином, наявні проблеми діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб потребують удосконалення організаційних механізмів роботи, посилення кадрового та фінансового забезпечення, розвитку міжвідомчої взаємодії та впровадження сучасних підходів до надання соціальних послуг.

Таким чином, аналіз практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб дозволив визначити його важливу роль у реалізації соціальної політики на рівні громади та забезпеченні соціального захисту населення. Встановлено, що діяльність центру має комплексний характер і охоплює соціальний супровід сімей, психологічну підтримку, профілактичну роботу, соціальне консультування та взаємодію з різними соціальними інституціями. Практична робота центру спрямована на підтримку сімей у складних життєвих обставинах, дітей та молоді групи ризику, внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від домашнього насильства та інших вразливих категорій населення.

У ході аналізу було визначено, що центр використовує різноманітні форми та методи соціальної роботи, зокрема індивідуальне консультування, соціальний супровід, групову роботу, профілактичні заходи та міжвідомчу взаємодію. Це забезпечує комплексний підхід до вирішення соціальних проблем та підвищує ефективність соціальної підтримки населення.

Разом із тим було виявлено низку проблем у діяльності центру, серед яких недостатнє фінансування, кадрове навантаження, професійне вигорання працівників, обмеженість матеріально-технічної бази та складність координації між установами. Наявність зазначених проблем свідчить про необхідність удосконалення організаційних механізмів діяльності центру, підвищення рівня ресурсного забезпечення та розвитку сучасних підходів до надання соціальних послуг.

Отже, Кам'янський міський центр соціальних служб є важливим суб'єктом системи соціального захисту населення, діяльність якого сприяє реалізації державної соціальної політики, підтримці вразливих категорій громадян та забезпеченню соціальної стабільності у громаді.

2.2. Напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб

У сучасних умовах розвитку системи соціального захисту населення важливого значення набуває вдосконалення діяльності центрів соціальних служб, оскільки саме вони забезпечують реалізацію державної соціальної політики на місцевому рівні. Аналіз практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб дозволив виявити низку проблем організаційного, кадрового та ресурсного характеру, що потребують удосконалення механізмів роботи установи.

1. Одним із пріоритетних напрямів удосконалення є ***підвищення рівня кадрового забезпечення та професійної компетентності працівників***. Ефективність реалізації соціальної політики значною мірою залежить від професійної підготовки фахівців, їх здатності оперативно реагувати на соціальні проблеми та застосовувати сучасні методи соціальної роботи. В умовах зростання кількості громадян, які потребують соціальної підтримки, навантаження на працівників центрів соціальних служб постійно збільшується, що потребує вдосконалення кадрової політики та розвитку професійних компетентностей персоналу.

- Важливим напрямом є *систематичне підвищення кваліфікації працівників через участь у професійних тренінгах, семінарах, вебінарах та курсах підвищення кваліфікації*. Це дозволяє фахівцям ознайомлюватися з новими методиками соціальної роботи, психологічного консультування, кризового втручання та соціального супроводу сімей і дітей. Особливо актуальним є навчання працівників щодо роботи з внутрішньо переміщеними особами, постраждалими від домашнього насильства та особами, які пережили психологічні травми внаслідок воєнних дій.

- Доцільним є також *проведення внутрішніх навчальних заходів у самому центрі, зокрема професійних обговорень, супервізій та обміну практичним досвідом між працівниками*. Такі заходи сприяють підвищенню рівня

професійної взаємодії, розвитку практичних навичок та вдосконаленню якості надання соціальних послуг.

- Особливу увагу необхідно приділяти *профілактиці професійного вигорання працівників соціальної сфери*. Постійна робота з кризовими випадками, емоційне навантаження та високий рівень відповідальності можуть негативно впливати на психологічний стан спеціалістів. З цією метою доцільним є впровадження психологічної підтримки персоналу, тренінгів зі стресостійкості та створення сприятливого психологічного клімату в колективі.

- Важливим аспектом кадрового забезпечення є також *залучення молодих спеціалістів до роботи у сфері соціальних послуг*. Співпраця центру із закладами вищої освіти, організація практики для студентів спеціальностей соціальної роботи та психології можуть сприяти формуванню кадрового резерву та підвищенню професійного потенціалу установи.

Підвищення рівня кадрового забезпечення та професійної компетентності працівників є необхідною умовою ефективного функціонування Кам'янського міського центру соціальних служб. Реалізація заходів щодо професійного розвитку персоналу сприятиме підвищенню якості соціальних послуг, ефективності соціальної роботи та зміцненню системи соціального захисту населення.

2. Важливим напрямом удосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб є *покращення матеріально-технічної бази установи, оскільки рівень технічного забезпечення безпосередньо впливає на якість та ефективність надання соціальних послуг*. У сучасних умовах розвитку цифрових технологій та зростання кількості отримувачів соціальної допомоги центри соціальних служб потребують сучасного обладнання, належних умов праці та ресурсного забезпечення для організації ефективної соціальної роботи.

- Однією з актуальних проблем є *недостатнє забезпечення працівників сучасною комп'ютерною технікою, засобами зв'язку та програмним*

забезпеченням. Це ускладнює ведення документації, облік отримувачів соціальних послуг, підготовку звітності та оперативний обмін інформацією між соціальними установами. Тому важливим напрямом удосконалення є оновлення комп'ютерної техніки, забезпечення стабільного доступу до мережі Інтернет та впровадження сучасних електронних систем обліку й документообігу.

- Не менш важливим є *створення комфортних умов для роботи працівників та отримувачів соціальних послуг*. Наявність облаштованих приміщень для індивідуального консультування, психологічної підтримки, проведення тренінгів та групових занять сприяє підвищенню ефективності соціальної роботи. Особливо важливим є забезпечення конфіденційності під час роботи з особами, які перебувають у кризових ситуаціях або постраждали від домашнього насильства.

- *Удосконалення матеріально-технічної бази* також передбачає забезпечення центру транспортними засобами або покращення мобільності працівників для здійснення виїздів у сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах. Це дозволить оперативніше реагувати на кризові випадки та забезпечувати доступність соціальних послуг для мешканців громади.

- Перспективним напрямом є *впровадження цифрових технологій у діяльність центру*. Використання онлайн-консультування, електронних платформ для запису на прийом, дистанційного інформування населення та ведення електронних баз даних дозволить оптимізувати роботу установи та підвищити доступність соціальної допомоги.

Удосконалення матеріально-технічної бази Кам'янського міського центру соціальних служб є необхідною умовою підвищення ефективності його діяльності. Модернізація технічного забезпечення, створення комфортних умов праці та впровадження сучасних цифрових технологій сприятимуть покращенню якості соціальних послуг, оперативності роботи та доступності соціальної підтримки для населення громади.

3. Одним із важливих напрямів удосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб є *розвиток міжвідомчої взаємодії з органами місцевого самоврядування, закладами освіти, медичними установами, правоохоронними органами та громадськими організаціями*. Ефективне вирішення соціальних проблем потребує комплексного підходу та координації діяльності різних установ, оскільки більшість складних життєвих обставин мають багатофакторний характер і потребують залучення фахівців різного профілю.

- *Співпраця центру соціальних служб з органами місцевого самоврядування* сприяє координації соціальних програм, визначенню пріоритетних напрямів соціальної підтримки населення та забезпеченню ресурсної підтримки соціальних ініціатив. Органи місцевої влади беруть участь у фінансуванні соціальних програм, організації соціального супроводу сімей та розвитку системи соціальних послуг у громаді.

- Важливу роль у міжвідомчій взаємодії відіграють *заклади освіти, які дозволяють своєчасно виявляти дітей та підлітків, що перебувають у складних життєвих обставинах або потребують психологічної та соціальної підтримки*. Спільна робота соціальних працівників, педагогів і психологів сприяє профілактиці булінгу, правопорушень, насильства та інших негативних явищ серед дітей та молоді.

- Не менш важливою є взаємодія з *медичними установами, особливо у випадках роботи з особами, які пережили психологічні травми, домашнє насильство або потребують медико-соціальної підтримки*. Медичні працівники допомагають здійснювати оцінку фізичного та психологічного стану отримувачів соціальних послуг, а також беруть участь у комплексній реабілітації осіб, які потребують допомоги.

- *Співпраця з правоохоронними органами* є необхідною під час реагування на випадки домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми, правопорушень серед молоді та інших кризових ситуацій. Координація

дій між соціальними службами та поліцією забезпечує оперативне реагування на загрози життю та здоров'ю громадян, а також сприяє захисту прав постраждалих осіб.

- Важливим напрямом є також *розвиток партнерства з громадськими та благодійними організаціями*. Такі організації можуть надавати гуманітарну, психологічну, правову та матеріальну допомогу, реалізовувати спільні соціальні проєкти та брати участь у проведенні профілактичних заходів. Залучення громадського сектору дозволяє розширити спектр соціальних послуг та підвищити їх доступність для населення.

Розвиток міжвідомчої взаємодії є важливою умовою підвищення ефективності діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб. Координація роботи різних установ і організацій забезпечує комплексний підхід до вирішення соціальних проблем, підвищує якість соціальних послуг та сприяє реалізації соціальної політики на рівні громади.

4. Одним із важливих напрямів удосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб є ***розширення профілактичної роботи серед дітей та молоді***. У сучасних соціально-економічних умовах значного поширення набувають такі негативні явища, як булінг, правопорушення, залежності, домашнє насильство, соціальна дезадаптація та психологічні проблеми серед підлітків і молоді. Саме тому профілактична діяльність є необхідною складовою системи соціального захисту та одним із пріоритетних напрямів роботи центру соціальних служб.

- Профілактична робота спрямована насамперед на *попередження виникнення складних життєвих обставин та формування у дітей і молоді відповідальної соціальної поведінки*. Важливим напрямом є проведення інформаційно-просвітницьких заходів, тематичних лекцій, тренінгів та бесід щодо формування здорового способу життя, профілактики залежностей, булінгу, правопорушень та насильства. Такі заходи сприяють підвищенню рівня соціальної обізнаності молоді та розвитку навичок безпечної поведінки.

- Особливу увагу необхідно приділяти *профілактичній роботі з підлітками групи ризику, які перебувають у складних життєвих обставинах, мають проблеми у поведінці або схильність до девіантних проявів*. Для таких категорій доцільним є проведення індивідуальних консультацій, психологічної підтримки, соціально-виховних програм та заходів із розвитку комунікативних і соціальних навичок.

- Ефективним напрямом профілактичної діяльності є *організація групових занять, молодіжних клубів, соціальних проєктів та інтерактивних заходів, які сприяють соціальній активності дітей та молоді*. Участь у таких заходах дозволяє формувати навички командної роботи, відповідальності, толерантності та позитивної соціальної взаємодії.

- Важливу роль у профілактичній роботі відіграє *співпраця центру соціальних служб із закладами освіти, правоохоронними органами, психологами та громадськими організаціями*. Така взаємодія дозволяє своєчасно виявляти дітей і молодь, які потребують соціальної підтримки, та забезпечувати комплексний підхід до профілактики негативних явищ.

- Перспективним напрямом є *використання сучасних цифрових технологій та соціальних мереж для проведення профілактичної роботи*. Створення інформаційних онлайн-кампаній, відеоматеріалів, вебінарів та інтерактивних платформ дозволить охопити більшу кількість молоді та підвищити доступність профілактичної інформації.

Розширення профілактичної роботи серед дітей та молоді сприятиме попередженню соціально-негативних явищ, формуванню здорового соціального середовища та підвищенню рівня соціальної адаптації молодого покоління. Активізація профілактичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб є важливою умовою зміцнення системи соціального захисту населення та реалізації державної соціальної політики на місцевому рівні.

Таким чином, основними напрямками вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб є підвищення професійної компетентності працівників, модернізація матеріально-технічної бази, розвиток цифровізації соціальних послуг, посилення міжвідомчої взаємодії, розширення профілактичної роботи та залучення додаткових ресурсів.

Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності центру, покращенню якості соціальних послуг та зміцненню системи соціального захисту населення громади.

Висновки до другого розділу

У другому розділі було здійснено практичний аналіз діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб як важливого суб'єкта реалізації соціальної політики на місцевому рівні. У ході дослідження встановлено, що центр забезпечує комплексне надання соціальних послуг сім'ям, дітям, молоді та іншим категоріям населення, які перебувають у складних життєвих обставинах. Основними напрямками діяльності установи є соціальний супровід сімей, психологічне консультування, профілактична робота, кризове втручання та соціальна підтримка вразливих категорій населення.

Аналіз практичної діяльності центру показав, що установа використовує різноманітні форми та методи соціальної роботи, зокрема індивідуальне консультування, групову роботу, соціальний супровід, профілактичні заходи та міжвідомчу взаємодію. Значну увагу центр приділяє роботі з сім'ями у складних життєвих обставинах, дітьми та молоддю групи ризику, внутрішньо переміщеними особами та постраждалими від домашнього насильства. Практична діяльність центру має комплексний характер та спрямована на попередження соціально-негативних явищ, соціальну адаптацію населення та забезпечення соціальної підтримки громадян.

У процесі дослідження було виявлено основні проблеми діяльності центру, серед яких недостатнє фінансування, кадрове навантаження, професійне вигорання працівників, обмеженість матеріально-технічної бази та недостатній рівень цифровізації соціальних послуг. Також встановлено необхідність посилення міжвідомчої взаємодії між соціальними установами, органами місцевого самоврядування, закладами освіти, медичними установами та громадськими організаціями.

На основі проведеного аналізу було визначено основні напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб, серед яких підвищення професійної компетентності працівників,

удосконалення матеріально-технічної бази, розвиток цифрових технологій, активізація профілактичної роботи серед дітей та молоді, а також розширення міжвідомчої взаємодії. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності центру, покращенню якості соціальних послуг та зміцненню системи соціального захисту населення громади.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було проаналізовано сутність та основні напрями соціальної політики держави, нормативно-правове забезпечення та роль соціальної політики в системі державного управління.

1. Встановлено, що соціальна політика є важливим механізмом забезпечення соціального захисту населення, підтримки вразливих категорій громадян та регулювання соціальних процесів у суспільстві. Основними напрямками соціальної політики визначено підтримку сімей, дітей та молоді, соціальний захист осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, профілактику соціально-негативних явищ та забезпечення доступності соціальних послуг. Визначено, що нормативно-правова база соціальної політики включає Конституцію України, закони та підзаконні акти, які регламентують діяльність державних органів і соціальних установ.

2. З'ясовано поняття, правові засади, функції та інституційну структуру державної служби у сфері соціального захисту населення. Встановлено, що державна служба виступає ключовим механізмом реалізації соціальної політики, забезпечує координацію соціальних програм, контроль за наданням соціальних послуг та взаємодію між державними органами й соціальними інституціями. Доведено, що ефективність функціонування державної служби залежить від рівня організаційного, кадрового та нормативного забезпечення.

3. Розглянуто діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, визначено категорії отримувачів соціальних послуг, основні напрями діяльності та особливості взаємодії з органами державної влади й місцевого самоврядування. Встановлено, що центри соціальних служб здійснюють соціальний супровід сімей, психологічне консультування, профілактичну роботу та підтримку вразливих категорій населення. Доведено, що міжвідомча взаємодія є важливою умовою ефективної реалізації соціальної політики на місцевому рівні.

4. Проведений аналіз організаційних механізмів практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб дозволив виявити основні проблеми його функціонування, серед яких недостатнє фінансування, кадрове навантаження, обмеженість матеріально-технічної бази та потреба у розвитку цифровізації соціальних послуг.

На основі результатів дослідження визначено напрями вдосконалення діяльності центру, зокрема підвищення професійної компетентності працівників, модернізацію матеріально-технічного забезпечення, розвиток профілактичної роботи серед дітей та молоді, а також посилення міжвідомчої взаємодії. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності центрів соціальних служб та зміцненню системи соціального захисту населення в Україні.

Таким чином, державна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді відіграють важливу роль у реалізації соціальної політики України, забезпечуючи соціальний захист населення, підтримку вразливих категорій громадян та надання комплексних соціальних послуг. Аналіз діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб засвідчив важливість його роботи у сфері соціального супроводу сімей, психологічної підтримки, профілактики негативних явищ та соціальної адаптації населення. Водночас виявлені проблеми функціонування центрів соціальних служб свідчать про необхідність удосконалення кадрового, матеріально-технічного та організаційного забезпечення їх діяльності. Реалізація запропонованих напрямів удосконалення сприятиме підвищенню ефективності соціальної роботи, покращенню якості соціальних послуг та зміцненню системи соціального захисту населення в Україні.

ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ

Автори заявляють про використання генеративного ШІ у процесі дослідження та підготовки рукопису. Відповідно до таксономії GAIDeT (2025), наведені нижче завдання були делеговані інструментам генеративного ШІ за повного людського нагляду:

- Генерування ідей
- Вибір методів дослідження
- Вичитування та редагування
- Виявлення трендів

Використаний інструмент генеративного ШІ: ChatGPT.

Повну відповідальність за фінальний рукопис несуть автори.

Інструменти генеративного ШІ не зазначаються як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати.

Декларацію подала: Інеса КАПЛІНА

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алюшина Н. Розвиток інституту державної служби в умовах карантину та воєнного стану. *Ефективність державного управління*. 2022. № 70/71. DOI: <https://doi.org/10.36930/507001>.
2. Біла-Тіунова Л. Державна служба України. Загальна частина : навч. посіб. Одеса, 2020. 511 с.
3. Бондаренко С. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1981>.
4. Бриндіков Ю. Дослідження полівекторної діяльності центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як суб'єкта соціальної роботи . *Науковий вісник Ужгородського університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2021. Вип. № 2(49). С. 24-27.
5. Бурик З. Сучасні виклики реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення та в контексті сталого розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2025. № 13(2). DOI: <https://doi.org/10.15421/152518>.
6. Грисюк С. Інструменти соціальної політики держави. *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика* : матер. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Черкаси, 27 берез. 2025 р.). Черкаси, 2025. С. 207-209.
7. Гришина Н. Державна служба як соціально-правовий інститут і професійна службова діяльність. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право*. 2023. Т. 2. Вип. 78. С. 38-42.
8. Демиденко Д., Наумик А., Сидоренко Н. Професійна культура державних службовців як фактор розвитку системи державної служби в Україні. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2023. С. 42-44.
9. Джафарова О. Адміністративно-правовий статус Державної служби зайнятості. *Вісник Кримінологічної Асоціації України*. 2024. № 1(31). С. 577-585.

10. Дубініна Я. Система організації соціальних служб : метод. вказ. до практ. занять для студентів спец. 231 «Соц. робота». Одеса : Друк Південь, 2018. 58 с.

11. Іванов Є. Історія зародження та розвитку Державної служби в Україні в контексті викликів сьогодення. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Т. 32(71). № 2. С. 7-11.

12. Історія та теорія соціальної політики України: навч. посіб. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 289 с.

13. Ковалевич Д. Соціальний захист населення як важливий напрям соціальної політики держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 30. С. 87-91.

14. Конвенція Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості й торгівлі : документ № 993_036 від 11.04.1947 р. : станом на 23.02.2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_036#Text.

15. Конвенція ООН про права дитини : документ № 995_001 від 20.11.1989 р. : станом на 16.11.2023 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

16. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : документ № 995_207 від 18.12.1979 р. : станом на 06.10.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text.

17. Конституція України : документ 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. : станом на 01.01.2020 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

18. Кудлаєнко С. Структурні елементи механізмів реалізації соціальної політики. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. №1. С. 169-173.

19. Нестеренко О. Особливості діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в сучасних умовах. *Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення* : зб. матер. Міжнар. студ. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 26 квіт. 2017 р.). Ніжин, 2017. С. 152-154.

20. Обушна Н., Петринська В. Модернізація Державної служби та управління людськими ресурсами в Україні: об'єктивна необхідність та особливості реалізації. *Наукові перспективи*. 2021. № 4(10). 148-149.

21. Павлова О. Особливості соціальної політики в умовах воєнного стану в Україні. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2023. № 26(6). DOI: <https://doi.org/10.15421/1723139>.

22. Пінчук А. Розвиток соціальних служб в Україні. *Студентський науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення* : зб. матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 26 квіт. 2018 р.). Ніжин, 2018. С. 180-181.

23. Про державну службу : Закон України № 889-VIII від 10.12.2015 р. : станом на 24.01.2026 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

24. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України № 1768-III від 01.06.2000 р. : станом на 12.09.2025 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>.

25. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України № 2109-III від 16.11.2000 р. : станом на 01.01.2026 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>.

26. Про зайнятість населення : Закон України № 5067-VI від 05.07.2012 р. : станом на 12.09.2025 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>.

27. Про охорону дитинства : Закон України № 2402-III від 26.04.2001 р. : станом на 06.07.2025 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>.

28. Про соціальні послуги : Закон України № 2671-VIII від 17.01.2019 р. : станом на 07.02.2026 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

29. Селецький О., Шестак Л. До питання про принципи публічної (державної) служби. *Нове українське право*. 2021. № 4. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.4.15>.

30. Сидоренко В., Новак Я. Сучасні особливості модернізації Державної служби в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Т. 2. Вип. 1. С. 97-101.

31. Солоткий С. Концептуальні засади Державної служби в Україні: проблемні питання. *Філософські проблеми окремих напрямів правознавства*. 2021. Т. 21. № 1. DOI: <https://doi.org/10.33270/02212101.127>.

32. Тюленєва Ю. Особливості державної соціальної політики в Україні. *Проблеми та перспективи розвитку національної економіки*. 2019. № 24. С. 134-147.

33. Харламов М. Соціальна робота та організація діяльності соціальних служб: курс лекцій. Ч. : НУЦЗ України, 2025. 104 с.

34. Шушпан О. Шляхи удосконалення роботи центрів соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді на сучасному етапі модернізації державного управління. *Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації* : матер. 6-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 7-9 листоп. 2018 р.). Дніпро, 2018. С. 233-238.

35. Suchikova Y., Tsybuliak N.; Teixeira da Silva J. A.; Nazarovets S. GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy): A taxonomy for humans to delegate tasks to generative artificial intelligence in scientific research and publishing. *Accountability in Research*, in press. 2025. <https://doi.org/10.1080/08989621.2025.2544331> (дата звернення: 19.04.2025).

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Освітній ступінь бакалавр
Галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва)
Спеціальність 231 Соціальна робота
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Катерина ПЕТРОВСЬКА
«16» вересня 2025 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Інеси КАПЛІНОЇ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. **Тема** кваліфікаційної роботи «Державна служба та центри соціальних служб як суб'єкти реалізації соціальної політики в Україні»

Керівник роботи асистентка Алла МЕЛЬНИЧУК

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «18» грудня 2025 року № 752с

2. Строк подання здобувачем роботи «22» квітня 2026 року

3. Вихідні дані до роботи:

Об'єкт дослідження: державна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як механізми реалізації соціальної політики в Україні.

Предмет дослідження: організаційні, правові та практичні аспекти діяльності державної служби та центрів соціальних служб у сфері соціального захисту населення, а також ефективність їхнього функціонування на державному та місцевому рівнях.

Мета дослідження: вивчити теоретико-правові засади та практичні механізми діяльності державної служби і центрів соціальних служб, оцінити їхню роль у реалізації соціальної політики та запропонувати напрями вдосконалення їх роботи.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сутність та основні напрями соціальної політики держави, нормативно-правове забезпечення та роль соціальної політики в державному управлінні.
2. Дослідити поняття, правові засади, функції та інституційну структуру державної служби у сфері соціального захисту населення.
3. Розглянути діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, категорії отримувачів послуг, напрями діяльності та їх взаємодію з органами державної влади і місцевого самоврядування.
4. Провести аналіз організаційних механізмів реалізації практичної діяльності центру соціальних служб та визначити напрями вдосконалення їх роботи.

Залежно від специфіки поставлених завдань нами було використано комплекс **методів:** теоретичні (аналіз наукової літератури, узагальнення, порівняння, систематизація нормативно-правових актів, моделювання та класифікація); емпіричні (спостереження, інтерв'ювання працівників центрів соціальних служб, аналіз статистичних та звітних даних;

аналітичні (SWOT-аналіз діяльності центрів, оцінка ефективності організаційних механізмів, порівняльний аналіз державних та місцевих соціальних програм).

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

- 1.1. Сутність та основні напрями соціальної політики держави
- 1.2. Державна служба як механізм реалізації соціальної політики
- 1.3. Центри соціальних служб в системі соціального захисту

Висновки до першого розділу

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

- 2.1. Аналіз практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб
- 2.2. Напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб

Висновки до другого розділу

ВИСНОВКИ

ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Алла МЕЛЬНИЧУК, ас.		
II	Анастасія ПОПОВА, к. п. н., доц.		

6. Дата видачі завдання «16» вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Опрацювання наукової літератури з досліджуваної теми	жовтень 2026 р.	виконано
2.	Коригування наукового апарату (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), уточнення плану роботи	листопад 2024 р.	виконано
3.	Робота над першим розділом кваліфікаційної роботи	листопад-січень 2026 р.	виконано
4.	Проведення констатувального експерименту (аналіз практичної діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб)	лютий 2026 р.	виконано
5.	На основі аналізу наукової літератури та результатів констатувального експерименту визначено напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб	березень 2026 р.	виконано
6.	Редагування тексту кваліфікаційної роботи	квітень 2026 р.	виконано
7.	Доопрацювання та оформлення кваліфікаційної роботи		виконано

Здобувач вищої освіти

(підпис)

Інеса КАПЛІНА

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Алла МЕЛЬНИЧУК

(прізвище та ініціали)

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється здобувачка Інеса КАПЛІНА до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

за галуззю знань 23 Соціальна робота
спеціальністю 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійною програмою: «Соціальна робота та соціальна педагогіка»

на тему: «Державна служба та центри соціальних служб як суб'єкти реалізації соціальної політики в Україні»

(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету

(підпис)

Євгенія ЛИНДІНА

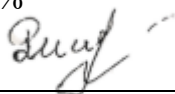
(прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

Інеса КАПЛІНА за період навчання на факультеті дошкільної, спеціальної та соціальної освіти з 2022 року по 2026 рік повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за шкалою ЄКТС:

A 20,8 %, B 49 %, C 28,4 %, D 1,8 %, E %

Секретар факультету

(підпис)

Дар'я РЕЗНІЧЕНКО

(прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувачка вищої освіти Інеса КАПЛІНА виконала кваліфікаційну роботу на достатньому науковому рівні. Здобувачка проаналізувала практичну діяльність Кам'янського міського центру соціальних служб та визначила напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб. Здобувачка продемонструвала вміння самостійно здійснювати наукове дослідження, робити відповідні висновки.

Робота відповідає вимогам щодо досліджень даного рівня та може бути рекомендована до захисту.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Керівник роботи

(підпис)

Алла МЕЛЬНИЧУК

(прізвище та ініціали)

«22» квітня 2026 року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувачка вищої освіти Інеса КАПЛІНА допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Робота перевірена на плагіат.

Завідувачка кафедри

(підпис)

Катерина ПЕТРОВСЬКА

(прізвище та ініціали)

«22» квітня 2026 року

РІШЕННЯ ЕКСПЕРТНОЇ КОМІСІЇ
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти

Підтверджуємо ознайомлення з результатом звіту подібності щодо роботи, згенерованого системою виявлення текстових збігів:

Вид академічного тексту:	бакалаврська робота
Назва:	<u>Державна служба та центри соціальних служб як суб'єкти реалізації соціальної політики в Україні</u>
Автор:	<u>Інеса КАПЛІНА</u>
Спеціальність:	<u>231 Соціальна робота</u>
Науковий керівник:	<u>ас. Алла МЕЛЬНИЧУК</u>

Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням.

22.04.2026 р.

Голова експертної комісії:

к. пед. наук,
доцент

Катерина ПЕТРОВСЬКА

Члени експертної комісії:

к. пед. наук,
доцент

Наталя ЗАХАРОВА

к. пед. наук,
доцент

Анастасія ТУРГЕНЄВА

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
освітньо-професійної програми «Соціальна робота та соціальна педагогіка»
Інеса КАПЛІНОЇ
«Державна служба та центри соціальних служб як суб'єкти реалізації соціальної
політики в Україні»

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню державної служби та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як суб'єктів реалізації соціальної політики в Україні – однієї з актуальних проблем сучасної системи соціального захисту населення. Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення ефективного функціонування соціальної сфери в умовах соціально-економічних викликів, зростання кількості громадян, які потребують соціальної підтримки, а також реформування системи соціальних послуг в Україні. Робота вирізняється комплексним підходом до дослідження проблематики, логічністю структури та практичною спрямованістю.

Авторка продемонструвала належний рівень теоретичної підготовки, уміння аналізувати наукові джерела та нормативно-правову базу у сфері соціальної політики й соціального захисту населення. У першому розділі ґрунтовно розкрито сутність соціальної політики держави, її основні напрями, нормативно-правове забезпечення та роль у системі державного управління. Значну увагу приділено дослідженню державної служби як механізму реалізації соціальної політики, визначено її функції, правові засади та інституційну структуру у сфері соціального захисту населення.

Позитивної оцінки заслуговує аналіз діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Авторка охарактеризувала основні напрями їх роботи, категорії отримувачів соціальних послуг, особливості соціального супроводу сімей та взаємодію з органами державної влади й місцевого самоврядування. У роботі переконливо доведено, що центри соціальних служб є важливими суб'єктами реалізації державної соціальної політики на місцевому рівні.

Особливу увагу приділено практичній частині дослідження, у межах якої проведено аналіз діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб. Авторка детально дослідила організацію практичної діяльності центру, основні соціальні послуги, форми та методи роботи з різними категоріями населення. Важливим є те, що у роботі визначено актуальні проблеми діяльності центру, зокрема недостатнє фінансування, кадрове навантаження, обмеженість матеріально-технічної бази та необхідність розвитку міжвідомчої взаємодії.

Найбільш вагомим результатом дослідження є розроблені напрями вдосконалення діяльності Кам'янського міського центру соціальних служб. Запропоновані рекомендації щодо підвищення професійної компетентності працівників, удосконалення матеріально-технічної бази, розвитку профілактичної роботи серед дітей та молоді, а також посилення міжвідомчої взаємодії мають практичне значення та можуть бути використані у діяльності соціальних установ.

Структура роботи є логічною та послідовною, матеріал викладено у науковому стилі, дотримано взаємозв'язок між метою, завданнями та висновками дослідження. Робота відповідає вимогам, що висуваються до кваліфікаційних робіт бакалаврського рівня, має теоретичну та практичну цінність.

Загалом бакалаврська робота є самостійним, завершеним та змістовним дослідженням, яке заслуговує позитивної оцінки та може бути рекомендоване до захисту.

Рецензент:

доц. кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти
канд. пед. наук

Анастасія ПОПОВА